

BOLETIN

DE LA

Real Academia de Buenas Letras DE BARCELONA

Año XXX (Académico CCII)

Enero a Marzo 1930 - N.º 105

ESTUDIS BIOGRÀFICS

d'alguns benemèrits patricis qui il·lustren aquesta Academia

(Continuació)

Doctor Agustí Yàñez y Girona, professor de Minería, entomòlech, químic y literat (7 de març de 1822).

Nasqué a Barcelona, en lo carrer d'Escudellers, lo 9 de setembre de 1789. Fóren sos pares Lluís Yàñez y Rovira, del Penadès, decendent de familia sevillana, y Agna Girona y Coromines, natural de nostra ciutat.

Féu sos estudis de llatí ab Bonaventura Pallés; de retórica llatina y poesia, ab l'acadèmic doctor Bruno Bret. Los cursos de filosofia, ab lo doctor Jaume Abril; química, matemàtiques y botànica, en les classes sostingudes per la Junta de Comerç de Catalunya, tenint per mestre lo savi trinitari Agustí Canyellas y Carrera.

Donà testimoni de ses dots administratives en sa brillant actuació en diferents càrrechs administratius qu'exercí.

Mostra son valer científic en los treballs que serva l'Academia de Ciències, especialment l'informe del treball presentat per lo doctor Ryeck, lo 9 de janer de 1839, *Synopsis molluscorum Brabantiae Australis indigenorum*.

Són ben curioses ses observacions sobre 'ls Pirinèus. Fôu sis vegades president d'aquest Cos científic.

Entrà a l'Econòmica d'Amichs del País l'any 1822, essentne secretari fins lo 1823. A principis de 1834 fôu un dels dotze socis qui restabliren aquesta Corporació, tenint

lò nombre 3 d'antiguitat, y tornà a exercir llavors lo càrrech de secretari.

A fi de 1835 dexà la secretaría, y passà a la classe de Minería.

Formà part de comissions qu'entengueren en l'adquisició de local per a celebrar los actes corporatius, proposta de socis y instrucció pública. Recorregué los arxius hont hi havia lo més digne de conservar dels convents suprimites. Fôu nomenat de la comissió per estudiar los destancaments del tabac y per informar sobre la ley d'Ajuntaments. També emiti parer sobre l'industria catalana y forma de procurar son avenç. Estudià l'establiment d'una Caxa d'Estalvis, havent estat un dels fundadors de la d'aquesta ciutat. També cercà los medis perque l'Econòmica pogués, si prosperava sa idea, crear una Casa de Moneda a Barcelona.

Lo dia 7 de març de 1822 entrà en nostra Academia. Lo discurs d'entrada no l'he pogut trobar.

Lo 3 de janer llegí una erudita memoria ab lo títol de *Reflexiones sobre algunas faltas que se notan en el Diccionario de la lengua castellana y los medios de enmendarlas en lo sucesivo*. Son estudi se limita als noms que corresponen a les ciències naturals. Passà aquest treball a la secció de Literatura, a que pertanyia lo doctor Yáñez:

Aquesta opinà que's trametés copia a la Real Academia de la Lengua, per los fins que poguessin convenir. L'ilustre corporació que cura de la puresa de la llenga oficial, després d'examinat lo treball, dirigí a son autor una carta laudatoria, felicitantlo per son zel y erudició. Les observacions fóren ateses.

Sobre los càrrechs docents que li fóren encomanats, durant sa llarga carrera, rebé l'any 1848, lo de censor en les oposicions de matemàtiques de nostre Institut.

En 27 de janer de 1854 se li expedi reyal ordre de nomenament per a la categoria de terme. Lo 31 de març següent fôu declarat degà de la facultat de Farmacia. Més tart, rebé lo nomenament de rector en Comissió per mort del doctor Joseph Bertran y Ros, qui ho era en propietat. Complí aquest càrrech fins al 30 de març de 1857, en que's nomenà altre rector com a propietari. Des del punt que veyé continuat a la *Gazeta* aytal designació entregà al

instant lo manament al vicirector doctor Ramon Roig y Rey.

Poch temps després, lo dia 3 de maig del meteix any, moria lo doctor Yáñez. Havia arribat als sexanta vuyt anys, després de molt treballar y molt patir.

Memória Biográfica del doctor A. Yáñez y Girona, por J. A. Llobet y Vallosera.—Notes de l'Academia.

Son efígie en lo panteó hont descansen ses despulles, en lo cementiri vell.

Bonaventura Carles Aribau y Farriols, taquígraf, aymant de la Física experimental, literat, economista, filòsof, aficionat a la música, iniciador (ab sa oda) del Renaxement literari de Catalunya (20 d'abril de 1822).

Nasqué a Barcelona, lo 4 de novembre de 1798, en lo barri de Santa María de la Mar. Eren sos pares Francesch Aribau, comerciant, y Eularia Farriols. Lo meteix dia d'ésser nat rebé les aygues del baptisme a l'esglesia santuari de la Verge de la Bona Nova, imposantli los noms de Bonaventura, Francesch, Gervasi, Protasi y Carles. Li fóren padrins Francesch Tusquets, sastre de l'Argenteria, y Francisca Aribau, soltera, filla de Joan Aribau, del comerç.

Cursà, desde l'any 1811 al 1816, en lo Seminari Tridentí. Simultaniament estudiava física experimental ab Pere Vieta, qui pertanyia a l'Academia de Bones Lletres. Fóren condexebles séus, en aquets estudis científics, en Santpons, en Llobet, en Llaró y en Muns.

L'any 1815 fóu fundador de l'Academia Filosòfica, éssent lo nombre 4 en ordre d'antiguitat. Constava aquesta de les següents seccions: Metafísica, Física, Economía política, Eloqüencia y Poesía. L'Aribau era lo taquígraf d'aquesta societat jovencívola.

Nostre biografiat admirava a Sant Tomàs, l'angèlich doctor, qui *per a salvar l'ideal de la vocació científica aportià la potencia d'una energia de convicció, junt ab l'equilibri d'un caràcter pacífich, essent sa passió per a la veritat tan fortá com sa humilitat dolcíssima.**

Lo 26 de juliol de 1815 li dedica un formós treball, hont

* Paraules qu'expressen la justa personificació del Sant

presenta al sant com a model que deuen imitar los socis de la Filosòfica; lo proclama llur protector y demana al Altisme que l'estandart dominicà brilli per tota la terra, y que los principis de sa escola triumfin arrèu de llurs opositors.

L'Aribau, com a filosof, sempre seguí l'escola tomista. En les darreríes de sa vida aplicà lo mètode d'observació en lo proèmi de sa obra *La verdad económica*.

Es notable son treball de Metafísica, *De la esencia de las cosas*, escrit l'any 1816.

En aquesta societat donà mostres de son mèrit, com a filòlech, en son discurs sobre la possibilitat d'un idioma universal. Manifestà son estre poètic ab varies poesíes qu'aplegà, reunintles després, en un volum, ab lo títol de *Ensayos Literarios*. Agradaren molt; tenia llavors, l'Aribau, divuyt anys: era l'any 1817.

Meresqué l'enhorabona dels homens més entesos en *Preceptiva literaria*, entre ells lo Marquès d'Aguilar.

Notable es sa poesia *Fama póstuma*, entre los escrits per la Filosòfica, axí com la carta a Fabio.

Un aspecte no sospitat per molts en l'Aribau es sa competència en materia musical, tan referintse a la teoria, com a la pràctica. Particularment l'atrau la música popular.

Fent observar son amor a la música y l'atenció que li meresqué, tinch de fer esment qu'en lo setmanari *L'Europeo* dedicà una clàssica poesia *A la Música* l'any 1823.

En prosa correcte redactà unes notícies sobre lo *Componium o inspirador musical*. Era lo *Componium* un organet de cilindre que son propi mecanisme variava indefinidament los ayres que en ell se tocaven. Va ésser inventat l'any 1820, per un maquinista holandès, nomenat Peters Winkel.

Ressenya l'insigne internista doctor Carles Ronquillo que, anant a visitar un dia a Madrid al Aribau, lo trobà fullejant un quadern de chors d'en Clavé, y l'insinuà qu'assistís al concert que's donava aquella nit. Aquesta indicació fôu emesa al objecte d'assajar un remey a l'ànim decayent del gran poeta. Lo consell no fôu solament acceptat ab satisfacció, sinó fins ab gratitut. Al penetrar als jardins d'Euterpe, tan bon punt com percebé les dolces y

melancòliques notes del *Somni de la Verge*, sa fesomia s'anima. L'Aribau degué recordar les hores alegroyes de sa infantesa. Notà, de sopte, un alivi a son estat general, consol que li axecà l'esperit, apartantlo de la melangia propia de l'astenia nerviosa.

En 1821 col·laborà en lo *Periódico Universal de Ciencias y Artes*. Hi publicà, entre altres articles, unes reflexions sobre Belles Arts y uns pensaments sobre los noms comparatius.

Lo dia 20 d'abril de 1822 entrà en nostra Academia. Lo 29 del meteix mes, assistí a la sessió qu'en aquell dia tingué lloch, y féu llegir un poema, qual nom no consta en l'acte; però suposo que devia ésser lo poema sobre l'existència de Déu. L'Academia posterior acordà publicarlo. La traducció italiana se publicà a Como, per Antonio Ostinelli. Es traducció lliure del jove milanès Giovanni Fogliano; son títol, *Saggio Lirico*.

Sobre l'any 1825, per mediació d'en Feliu Torres Amat fou admès l'Aribau en la casa que'l Marquès Gaspar de Remisa tenia a Madrid.

Lo 24 d'agost de 1834 se publicà, en *El Vapor*, l'Oda dirigida per l'Aribau a dit Marquès, qui residia a Barcelona. Era ver crit d'anyorança, dirigit a son principal, qui vivia en la volguda terra de ses il·lusions. Aquesta Oda, que tot-hom aviat convingué en dirne *Oda a la Patria*, despertà lo sentiment patriòtic, remembrant l'anyorança de passades glories, a tall del bart de les cèltiques montanyes qui clama per la llibertat perduda.

En Milà y Fontanals y en Menéndez y Pelayo l'elogien com a composició literaria. En Riera y Bertran la qualifica: «de gallardia viril y sonrisa de cielo», afegint que no ha d'abandonarnos, ni ha de morir, «porque es agradecida y de naturaleza inmortal», y diu més avall que'ls pensaments que la cristallisen són nobles, puríssimes les expressions, y les llàgrimes que'l poeta deixa caure cara avall no estan emmetzinades per lo rencor, sinó que fluxen exitades per la dignitat.

Sí: és digne, diu l'inolvidable Riera, tot quant expressa que en llemosí fören dites les primeres paraules que de sa boca sortiren, y en llemosí enlayrà al Altisme sa oració pri-

mera; no menys, també, ho és quan remembra les accions glorioses de nostra historia y apostrofa als ingrats envers la terra natal.

Aquesta és la cèlebre *Oda a la Patria* (continúa dihent l'esmentat mestre en Gay Saber), ço és, a Catalunya, de'n Bonaventura Aribau : oda que fa bona y perfectament aplicable la consideració que recentment he llegit en un treball crítich de Lleó Quesnel : «No s'es escriptor nacional perque s'ayma la nació y 's parli d'ella; s'es escriptor nacional quan se representa l'estat actual del esperit públich, en ses relacions ab l'estat del seu propi esperit, per a produhir les obres que la majoría aplaudeix, perque se regoneix en elles... Los profetes fóren poetes, y 'ls poetes son ver-daders profetes.»

No es estrany qu'ho fós l'Aribau. Si era de la metexa raça y estofa d'en Balmes com a pensador, era com a poeta congènere d'en Cabanyes, d'en Piferrer, d'en Carbó, d'en López Soler y d'aquell agregat de grans homens, apòstols del modern renexement provincialista, que, encara que sentint los transports de l'imaginació dins la més alta esfera de l'idealitat, no s'abandonaren als impulsos d'un romanticisme exaltat y sovintment insubstancial y de fullaraca, sinó que, fidels a son pahís, devots de llur familia, de les formes tradicionals de nostra terra, y de sos progressos sempre varonívols y trascendentals, gayrebé constanment imprimiren en llurs obres un segell inconfundible de personalitat y de regionalisme, o, en altres termens, un caràcter eminentment catalanista, per més, qu'en idioma català no escriguessin.

Son mèrit fôu reconegut arrèu, mèrexent distincions honorífiques de tanta valua, com la medalla oferta per lo Príncep Albert d'Anglaterra, com a premi legalment guanyat en lo concurs de Hyde-Parck, l'any 1851.

Los cervantòfils senten per ell vera admiració, car la colecció Rivadeneyra se veyé enriquida ab sa labor primorosa.

Sobre l'any susdit de 1851 trameté l'Aribau, a nóstra Academia, una copia de la poesia intitulada *El Corsario*.

Un anyorament de la patria, que cuydava portarlo al sepulcre, fôu ocasió de que vingués a Barcelona, a casa son parent, l'artista Lluís Rigalt, Rambla del Centre, 36 y 38,

3.^r pis, hont morí lo 27 de setembre de 1862, de pneumonía, essent casat en segones nupcies ab Joana López Soler. Fóu enterrat en lo nínxol de son parent en Lluís Rigalt, y treslladades ses despulles lo 21 de juny de 1877, desde l'indicada sepultura a la capella del cementiri general, avuy anomenat del Est. Fóren colocades a la paret de l'absis del costat de l'Epístola, en una adequada urna, front per front de la del historiador Campmany.

La vacant del Aribau a l'Academia fóu omplerta lo 13 de febrer de 1863, per son admirador en Joseph Leopolt Feu y Palau. En son discurs encomiàstich diu: «La gloria de los escritores ilustres descansa principalmente en el tesoro de sus producciones; por esta razón el gran tributo que se debe a Aribau es publicar coleccionados los escritos del mismo que son apenas conocidos en su misma patria.»

Elias de Molins, *Dicc. Bib. Biblio.* — Manuel de Angelón, *Biografía de Aribau.* — Joaquín Riera y Bertrán, *Bib. Aribau.* — Manuel Milá y Fontanals, *Estudio crítico sobre las obras de Aribau.* — Actes y notes de l'Academia. — Arxiu Administratiu Municipal. — Notes de l'Academia Filosòfica.

Los retrats del Aribau són ben coneguts, especialment lo de'n Ramon Martí y Alsina, que forma part de la galería de catalans ilustres.

Lo públich barceloní té, en lo Parch, devant sa vista, l'escultura d'en Fuxà. ¡Que, al contemplarla, se despertí en nostra joventut l'hàbit del treball, l'afició al estudi a què l'Aribau se consagrà!

¡Que sia imitada sa constància en lo camí del ben obrar, sens desmay, ni esgarriaments torcedors de la dreta normal!

Joseph Salat y Mora. assessor del Duch de Medinaceli, paleògraf y numismàstich (21 de novembre de 1822).

Nasqué a Cervera, lo 7 de juny de 1762. Era fill de Joseph Salat, familiar del Sant Ofici, y Teresa Mora, filla del adroguer cerverí Magí Mora, llavors lo millor de la vila. L'any 1782 explicava Lleys a Cervera. Per los anys de 1804-1810 entrecambià ab en Vega y Sentmenat una tanda de cartes qui tracten de numismàtica y arranjament d'arxius. Sustenta en Salat l'opinió de que convé examinar los arxius de Valencia per fer un estudi del tipo oriental y conèxer los costums alarbs. Parlant d'un pare Ribas, que tot ho fiava a l'autoritat d'en Ducange, creu que lo millor

es adquirir pràctica paleogràfica en los arxius y conèxer la llenga dels segles X y XI. Tenint en compte sos conexements jurídichs, lo Duch de Medinaceli lo nomena son assessor.

Al susdit Duch endreçà l'estudi de numismàtica catalana que escrigué y publicà l'any 1818 a Barcelona, ab lo següent títol : *Tratado de las monedas labradas en el Principado de Cataluña.*

Per octubre de 1822 regalà dos exemplars d'aytal obra a nostra Academia de Bones Lletres. Aquesta lo nomenà, per unanimitat, acadèmich lo 21 de novembre de 1822.

Patí persecució per malentesos polítichs, y 's retirà a Igualada, morint a can Mathéu, d'hont procedia sa muller, na Francisca; fòu enterrat en l'esglesia rural de la Parral, lo 3 de maig de 1832, als seixanta set anys.

En la sessió de l'Academia de 13 de febrer del meteix any, son germà y marmessor, lo doctor Vicents, participà a nostra corporació que l'expert numismàtich (qu'aquestes línees motiva) nos havia llegat tots sos llibres d'autors catalans escrits en català, y totes les làmines de l'obra qu'havia publicat.

Noticies recollides per mossèn Comellonga, a Cervera, y mossèn Arumí, a Igualada. — Cartes del antich Arxiu Vega y Sentmenal. — Actes de nostra Academia.

Ignasi Santpons y Barba, filosòf i economista, renovellador de l'escola jurídica catalana (2 de desembre de 1822).

Nasqué a Barcelona, lo 31 de març de 1795. Era fill del gran internista, metge de la reyal cambra, doctor Francesch Sanpons y Roca, natural de Barcelona, y d'Eularia Barba, de Vilafranca del Penadès, d'aquella ciutat patria dels homens qui més reffloriren en l'història de la Jurisprudència y de la Filosofia a Catalunya en lo segle XIX.

Cursà varies assignatures en lo seminari tridentí de Barcelona y en les classes establertes a Llotja per la Junta de Comerç. Lo dia 11 de juliol de 1815, tenint sols divuyt anys, entrà en l'Academia Filosòfica : era lo nombre 10 d'antiguitat.

L'11 de juliol de 1817 llegí, en dita corporació, una *Apologia de las sociedades literarias de instrucción, e historia*

de la *Filosòfica de Barcelona*. Treball ben escrit, tenint en compte l'època de sa redacció. En ell, després de provar la necessitat de les societats creades per a fins culturals, dedica elogis a les Academies, presenta una historia intel·lectual de les de Barcelona, y patentisa l'importancia y utilitat de les societats de jovers.

Passa, tot seguit, a ressenyar los treballs fets per la *Filosòfica* en lo segon any de sa existencia.

Parla després de la filosofia dels egipcis y dels grechs, de la de Roma pagana, y dels temps mitgevals.

Diu que'l filosoph. observador testimonia, per a consol nostre, que'ls millors bèns se deuen a les societats literaries qui s'han formades en varis temps. Fa després referencia a les Ciències polítiques, comprenenti la política y l'existencia de les societats literaries en relació ab aquella. Diu que l'objecte de la *Filosòfica* es sols cultivar les ciències propies de la joventut; hi comprèn la Lògica, la Metafísica y l'Ética; l'Oratoria y la Poesia; l'Historia y l'Economia política.

L'any 1818 guanyà lo grau de batxiller en l'Universitat d'Osca. Prompte se llicencià en Dret. En les diferents escoles, collegis y Universitats que recorregué donà repetides proves de l'aplicació y progressos.

Durant l'exercici de sa carrera d'advocat, defensà o impugnà, segons fós l'interès del client, los plets y causes que se li confiaven, ab gran solidesa, concissió, claredat y força de raciocini, mostrant pregon conexement de la materia legal.

En lo mes de janer de 1821 començà la publicació d'una important revista intitulada *Periódico Universal de Ciencias, Literatura y Artes*. En aquesta Revista senyalà les causes del error jurídic, que eren les metexes que l'escola escocesa descobrí en l'error filosòfic, o sia l'oblit del *sentit comú*, l'abús del esperit hipotètic y la tendencia unitaria. En Santpons y Barba fôu lo renovellador de l'istoria jurídica catalana. Aquesta Revista no visqué més que poch mesos, a causa del mal gust del públic, qui aymava més les patotxades y trivialitats de simple distracció, que no 'ls pregons articles d'impecable fons y d'acurada formâ.

Per Reyat Ordre de 2 d'abril de 1822, ingressà ja en lo professorat, explicant Economia política.

Lo 2 de desembre del meteix any, entrà en nostra Acadèmia de Bones Lletres. Suposo que per aquell temps escriuria los quatre quaderns en que comenta les donacions universals, segons explicació del gran advocat olotí Fontanella.

Un any després fôu nomenat oficial quefe de la taula de Secretarí del Ajuntament de nostra ciutat. Més tart, per renuncia d'en Muns y Serifià, se'l distingí ab lo càrrech de secretari.

Fôu nomenat diputat a Corts per Barcelona en la legislatura de 1834-35. En ló Parlament se distingí per son esperit d'independencia, rectitut de principis, amor al país, alivi del contribuyent y altres circumstancies propies d'un diputat zelós de son deure.

L'any 1836 en Joseph Melcior Pràt y Colom lo nomenà catedràtich de Dret natural y de Gents, y de Principis de Legislació universal, en los Estudis generals de Barcelona. Se li confià, després la de Dret espanyol.

Lo 20 de desembre* d'aquest meteix any llegí a nostra Acadèmia una interessant memoria sobre l'antiga Constitució y Corts de Catalunya, hont analisa llur caràcter y significació en lo camp de l'Historia y del Dret.

Lo 9 de març de 1841 presentà a nostra Corporació una memoria relativa al estat econòmic de l'antiga Catalunya, anteriorment a la Guerra de Successió, estat comprovat per les disposicions legals d'aquella època.

Lo millor treball que escrigué en Sanpots y Barba fôu lo referent a les *Set Partidas*, envers l'any 1843. Les quatre notes a la primera partida versen : sobre l'antiguitat del món abans de l'Era cristiana; l'escola filosòfica, l'utilitaria y l'històrica; les idees del bé, de la *justicia* y del *deure*, aprofitant l'argumentació per combatre les idees sensualistes; y les antigues Corts de Castella. Sa ploma corria sempre ab aquell elegant istil que li era peculiar.

Lo títol de l'obra a que'm referesch es : *Alfonso el Sabio. Las Siete Partidas con las variantes de más interés, y con la glosa del licenciado Gregorio López, vertidas al castellano y extensamente adicionadas con nuevas notas y comentarios y*

* Ibidem, havia entrat lo 2 de desembre de 1822.

unas tablas sinópticas comparativas sobre la legislación española antigua y moderna hasta su actual estado.

Associà a sa labor sos dexebles Ramon Martí d'Eixalà y Joseph Ferrer y Subirana. Comprèn quatre tomos.

Poch coneguda, y notable, per cert, es sa traducció de *Viridiarum Artis Notariae*, de Joseph Comas.

També hi ha d'ell, inèdit, un interessantíssim treball que's serva en la Biblioteca Universitaria. A bon segur, destinat anava a l'instrucció de sos alumnes.

En Santpons y Barba morí de pneumonia (assistit per lo doctor Raymond Duran y Obiol), en sa casa del carrer de la Boqueria, lo 22 d'abril de 1846, d'estat solter, a l'edat de cinquanta un anys, essent secretari del Ajuntament de Barcelona.

Recort necrològich d'en Santpons, per Ramon Muns y Seriffà. — Notícies de son successor, en Plàcit Aguiló y Fuster. — Actes de l'Academia Filosòfica. — Actes y notes de nostra Academia.

Guillèm Casey y Moore, filòlech (2 de desembre de 1822).

Nasqué lo 20 de desembre de 1797, a Carrick (Irlanda). Era fill de Johan Casey, professor d'humanitats, y de Maria Moore, parenta del filòsof doctor Fraser.

Estudià Filosofia y Llengues a Dublín. Vingué a Espanya l'any 1819, instalantse a Madrid. Tot seguit escrigué una gramàtica anglesa per a ús dels espanyols. Era, llavors, professor del Reyal Colegi d'Humanitats.

Al cap de dos anys se traslladà a Barcelona, obrint classes de diferents idiomes. Ensenyà l'anglès ab la susdita gramàtica. Son lema era : *«poques regles, molta reflexió, y, especialment, molta pràctica»*.

Per presentació d'en Ramon López Soler, entrà en nostra Academia, lo doctor Casey, lo dia 2 de desembre de 1822. No he trobat la gratulatoria.

Al reorganisarse l'Academia, l'any 1835, entrà en la Secció de Literatura general. L'any 1840 era lo nombre 16 d'antiguetat.

Lo 6 de desembre de 1836 presentà un treball intitulat *Disertación filológica, histórica y razonada sobre el origen, la formación y la propagación de las lenguas.*

En ell, després d'exquisides investigacions històriques sobre la llengua primitiva del gènere humà y les varies opinions que s'han emès sobre aquest punt, recorda l'autor la divisió dels idiomes en antics y originals, moderns o derivats, y llur subdivisió en morts y vius. Tracta principalment del vasch, l'hebréu, alarb, grech y llatí, entre los primers; del espanyol, francès, anglès, alemany y italià, entre'ls segons. Segueix llur historia, llur caràcter o geni, filiacions, relacions de parentesch, millores y degneració; parla extensissimament de l'oportunitat y mèrit de les traduccions, per qual motiu se generalisen los bons models, citant les més famoses: enumera los autors, axí antics com moderns, qui més s'han distingit per la puresa y elegancia de la dicció y poden servir de guia y d'exemple als qui s' dediquin a la difícil art d'escriure, y, per fi, acaba ponderant l'utilitat y fins la necessitat de que en nostra època s'apliquin los jovens al estudi de les llengües, no sols per afició que a elles tinguen, sinó perque ensenya una costosa y repetida experiència que en les freqüents emigracions, filles de les revoltes polítiques, serveix de gran consol y profit lo conexement y ús dels idiomes estrangers, ja per adquirir relacions, ja per guanyarse la vida, ja darrerament per no figurar com a idiota, per no saberse explicar aquell que en alguna materia pot ésser fins un savi. Axí se dona medis qui contribuexen a dispensar, a qui pregonament la sent, la virtut de l'hospitalitat, sempre formosa, y que la mà del Altisme beneheix.

Lo meteix any de 1836 publicà a Barcelona *El Intèrprete Anglo-Hispano*.¹ Es obra dedicada a la Reyal Junta de Comerç, de quals estudis era llavors catèdràtic. Consta, aquest tractat, d'un vocabulari y varis diàlechs en castellà y anglès, per practicar la conversació. Segueix un apèndix ab varies poesíes angleses y castellanés.

L'any 1841² publicà una segona edició corretgida y augmentada de la gramàtica anglesa. Era llavors professor d'anglès y alemany al Institut Barcelonès. Aquesta gramàtica és superior a totes les publicades fins aleshores per aprendre l'anglès a Espanya, incloenthi la del reputat

1. Imp. Oliva, Argentería, 1836.

2. Imp. Piferrer, 1841.

professor Jordi Shipton, ja que la distribució de la matèria és molt més ben portada. L'acompanya un curiós diagrama per a seguir pràcticament lo règim de les proposicions angleses.

L'any 1846 isqué, a nostra ciutat, una altra obra seva, la *Nueva gramàtica teórica y pràctica de la lengua alemana*. Obra claríssima en l'exposició. Són notables los capítols dedicats a la declinació dels noms y dels articles. S'explica ben clarament la teoria de les partícules separables y inseparables.

Pel agost de 1855 fôu un dels iniciadors de la subscripció de les famílies damnificades a Granada per causa d'uns ayguats.

Sos autors preferits eren Shakespeare, ab totes ses obres; Locke, ab sos estudis filosòfics, y David Hume, ab l'*Historia d'Anglaterra*. Axí resulta d'un estudi degut a sa ploma qu'hi tingut a mà.

Morí a la parroquia de Santa María de la Mar, lo 21 de novembre de 1857, tenia cinquanta nou anys.

S'anuncià sa defunció a l'Academia l'11 de desembre de dit any.

En l'Almanach de Barcelona d'aytal annualitat se li fa memoria ab les següents paraules: «Guillermo Casey, profesor de inglés, caballero de la Real Orden de Carlos III e Isabel la Católica; autor de varias obras».

Noticies de mon profesor Eduart K. Fraser. — Actes de l'Academia.

Doctor Joaquim Rey y Esteve, baró de Mentuy, notable jurisperit, economista, filósoph, rector de l'Universitat, president de l'Academia (2 de desembre de 1822).

Nasqué a la migdiada del 3 de setembre de 1775, a Mentuy, subfragània de Peracols, en lo Bisbat d'Urgell. Era fill d'en Joseph Rey y Jordana y de na Francisca Esteve y Roca, Barons del senyoriu de Mentuy. Fôu batejat l'endemà d'ésser nat; se li posaren los noms d'Anton, Francesch y Joaquim; essentli padrins Anton Rey y María Teresa Esteve.

Era oncle seu lo doctor mossèn Francesch Rey y Jor-

dana, qui fôu rector de Butzenit, autor d'alguns treballs jurídichs y de varies obres dogmàtiques en llenga catalana.

Lo bon patrici se dôlfa de que molts tractats de devoció fossin escrits en llenga forastera. Aquest ínclit sacerdot fôu lo qui inicià en los estudis al jove Rey. Los seguí en l'Universitat cerverina, hont, després, explicà càtedra durant vint y cinch anys.

L'Albert Pujol l'elogia com un dels més doctes catedràtics de Cervera, y confessa que són de singular mèrit sos textos de *Decretals y Concilis* (1805-1817). L'any 1821 fôu elet president (era axí nomenat llavors lo rector de l'Universitat) del curs extraordinari, qui començà lo 28 de desembre.¹ Aquest any, publicà l'*Orationunculae habitae in Academiam cerverensis*. Ve a ésser un panegírich dels agraduats.² Es primorós per son artifici literari. Abunda en notícies y minucies que'ns mostren les idees, aspiracions y doctrines regnants en l'Academia cerverina.

Proposat per en Pròsper de Bofarull, entrà en nostra Academia lo 2 de desembre de 1822. Tancada de seguida nostra Corporació, desaparegué de Barcelona en Joaquim Rey.

L'any 1835 se'l nomenà regent de l'Audiencia de Mallorca. En lo moment de pendre pòssessió, lo 2 de janer de 1835, pronuncià³ un discurs en que posa de relléu ses qualitats d'orador atíllat, ensemps que lo pregon dels conceptes vertits. Altra'n pronuncià en la solemne obertura del Tribunal, lo 2 de janer de 1836.⁴ En aquest darrer hi nota en Leopoldo Feu algunes idees filosòfiques desenrotllades segons lo mètode d'observació. Fôu, després, regent de la de Barcelona. L'any 1839 era senador del Regne. A Madrid prengué cura d'una ben delicada gestió dels fabricants de Catalunya, y obtingué, ab sa bona manya, durla a feliç terme. En una carta a un amic seu, de nostra comtal ciutat, fa una crítica de la política que llavors s'estilava a Madrid, y (com a confirmació pràctica de les linies generals del nepotisme y favoritisme im-

1. Ho fôu, també, en los de 1813 y 1820.

2. Imp. J. Casanovas, 1821.

3. F. Guasp, Palma.

4. F. Guasp, Palma.

perants) manifesta que havia recomenat molt, per una plaça vacant, un cert subjecte, que li pertocava de dret, per los serveys y mèrits contrets ab vint y cinch anys d'exercici y ésser jutge d'ascens, anteriorment a l'època constitucional, y qu'havia obtingut després los honors de la toga; no obstant; no era possible que fos atesa la justícia, per rahó de que'l ministre del ram volia *colocar tots sos parents, amichs, condexebls, homònims y contertulians*.

Los homens qui ajudaren a Madrid a en Rey, en pro de les idees econòmiques proteccionistes, fóren en Cambroner, en Barata y en Satorras, companys nostres d'Academia. Un català, anomenat Suria y Rull, era llavors partidari de l'introducció de mercaderies angleses. Fóu aquest precursor d'en Figuerola; era alcalde de Madrid, y tenia grans relacions a Londres. Durant lo període de la segona època constitucional, en Rey fóu varies vegades diputat a Corts, captantse les més grans simpaties.

Lo doctor Cadafalch elogía sa doctrina respecte a la llibertat de testar; parlant d'en Rey, diu : *que es honra y gloria de nostre País*. Lo doctor Felip Vergés, al parlar d'ell, ho feya ab gran respecte.

En Manel Milà y Fontanals estava admirat de sa fermesa d'ànim, que no la pogué abatre la velluria. En lo pròlech del estudi sobre en Pròsper de Bofarull fa constar, parlant dels homens de son temps que, malgrat la diferencia d'anys, d'estudis y de caràcter, tingué d'agrahirli (com a professor) una singular y inesperada benvolença. Aquest meteix sentiment d'admiració encengué en lo cor del may prou llohat reorganizador del Arxiu Reyal, l'inclit Bofarull, lo desig de sentar en la presidencia de la Academia a en Joaquim Rey. Axí, a copia de prechs, conseguí que sos consocis lo nomenessin president en lo bieni de 1839-42, romanguent ell en la vicepresidencia. Pertanyia, llavors, a la Secció de Literatura general, la metexa d'en Milà y Fontanals. Donà compte a l'Academia d'un estudi respecte les relacions de familia, subjectant a nous punts de vista lo problema de successió.

L'any següent de 1840, llegí uns apuntaments sobre lo domini directe a Barcelona y son vinyat. Lo 23 d'agost d'aquell meteix any entrà en l'Academia de Jurispruden-

cia, d'hont ne fôu president. En nostra Corporació exercitâ una gestió regeneradora, al còmpas de les iniciatives de son admirador, en Pròsper Bofarull.

Durant son govern, entrâ acadèmich lo doctor Jaume Balmes.

L'any 1846 lo doctor Rey fôu nomenat rector de nostra Universitat Literaria. Lo discurs que pronunciâ, aquell meteix any és un elogi del mètode pedagògich seguit a Cervera y de l'excelencia dels doctors qu'en aquell centre docent se formaren.

Son caràcter de propietari agricultor lo féu estudiar alguns problemes benfactors a l'Agricultura, com la desviació de rius, sanejament de terres insanes, etc.

L'any 1848 lo riu Llobregat ocasionâ terribles inundacions, ab grans pèrdues materials. A fi d'evitar la repetició de semblants perjudicis, estudiâ la direcció que convenia donar a aytal riu, y subjectâ a tècnichs d'enginyeria son estudi. L'any 1849 formulâ y dirigí al Govern una memoria en que detallava totes les circumstancies del projecte qu'incloía, suplicant que fos realisat a la major brevetat.

Al poch temps, una greu malaltia amargava los dies de sa vida, per arribar a la fi d'ella lo 14 de janer de 1850. Morí als setanta cinch anys, en sa casa siscentista del carrer Comtal; n.º 27.

En l'acte de l'inhumació de ses despulles, lo doctor Ramon Martí d'Eixalâ improvisâ un sentit discurs, en que posâ en evidencia les virtuts y prendes morals del doctor Rey. Sues són aquestes paraules : «Havèm vist aquesta ànima enèrgica, animada dels sentiments més elevats, organisar un edifici nou y formar saviament un tot d'elements diversos.» Aixís acaba la peroració del catedràtich de Dret mercantil : «En fi, senyors, aquesta es la primera vegada que'l cadavre d'un rector de la Universitat literaria de Barcelona entra en aquest recinte. Altres vindran qui'l succehexin, y alguns dexaran aquí ses despulles; però cap podrâ eclipsarlo; la llosa sepulcral d'en Joaquim Rey descollarà entre totes. Semblant serà als fundadors de poble o secta, que, al escriure llur nom en l'història, si bé dexen lloch per los venidors, omplenen la primera línia ab caràcters que ningú esborra.»

Al despedirse lo dol, en Joseph Roca y Cornet pronuncià, davant la tomba, lo següent discurs : «En mig dels ornaments ab que les lletres cenyexen encara ton front gelat, y que lo regoneximent de la patria respandeix sobre ton pit (la banda de Carles III); jo remembro la més bella de les qualitats de ton ànima sublim, la que més fa resaltar l'elevació de ta inteligencia. Virtut cristiana, virtut gran en les ànimes senzilles; però molt més gran en les ànimes elevades, que cobreix una albor celestial de la virtut més excelsa en l'home; virtut per a la qual, y los qui la possehexen, estan escrites ab lo dit etern les paraules: ¡Felicitat! ¡Benedicció!... : aquesta és la virtut de l'Humilitat.»

Arxiu de Peracols. — Dicc. Torres Amat. — Notícies d'en Ramon Martí d'Eixelà qu'informen sa oració necrològica. — Cartes del doctor Rey a un amich sèu de Barcelona. — Actes y notes de nostra Academia. — Registre de la defunció del doctor Rey y Esteve. — J. Roca y Cornet, *Recort a la bona memoria del Excm. Sr. D. Joaquim Rey.*

Son millor retrat està en lo saló de l'Universitat de Barcelona. Es obra d'en Joseph Mirabent. Per una equivocació inexplicable porta lo rètol *Joaquim Rey y Rey.*

Parè Johan de Çafont y de Ferrer, abat de Sant Pau, historiayre, matemàtic, filòsof (15 de setembre de 1835).

A Besalú, en lo senyorívol casal de Çafont-Cella, nasqué mon biografiat, lo dia 15 de juliol de 1789.

Era fill del Donzell Joan Francesch de Çafont-Cella y Pou, y d'Antonia de Ferrer-Adroher y Ribas.

Als dos dies d'ésser nat rebé lo sagrament del baptisme en la parroquial de Sant Vicens. Fórenli posats los noms de Joan, Aleix, Bonaventura. L'apadrinaren lo doctor Joan de Llaudés y na Isabel de Çafont.

Lo presentà a l'Academia son parent en Simó de Ferrer y Bosch, autor de la *Marina de vela catalana*, enginyer hidràulic, director de les obres y esbaldeig del port de Barcelona, y que, per sos mèrits, fóu ascendit a brigadier de l'Armada.

L'ilustre benet, de qui m'ocupo, entrà a la nostra Corporació lo 15 de setembre de 1835.

Escrigué l'abat Çafont per a nostra Academia, en 20 de janer de 1837, *Se prueba, con razones naturales, que la verdadera felicidad consiste en la sabiduría*. Prova, ab arguments platònichs, que l'aplicació profitosa del estudi mena a la sabiduría, y qu'aquesta conduheix a la verdadera felicitat. Los anys 1840-45, *Memoria sobre los Condes de Besalú*. Consta de tres parts : La primera (12 de maig de 1840), es una historia dels Comtes de Besalú. La genealogía no es complerta. La segona (presentada l'any 1844), són aclaracions que posen de relléu los errors d'alguns historiayres. La tercera (l'any 1845), es una mena d'índex sumament erudit.

Mon oncle, lo doctor Lluís Carreras y Aragó, recordava l'impressió que, de jovenet, li produhí aquella sala de física del abat Çafont, hont se veyia brillar un ben dispost sortidor de reflectors y de prismes, montats ab objecte de demostrar les propietats del lumínich. També feya esment de la petita màquina de carril, corrent per la sala, quan encara no s'havía estrenat lo tren de Mataró : era per ell un espectacle nou y singular.

Obra del abad Zafont fóu la *Breve historia de la vida de los principales filósofos*. Explicava les característiques de quiscun d'ells. Axí, per exemple, deya de Leibniz : Ab son gran enginy abraçà igualment la filosofia natural y la racional, y, portat per son geni a les sotileses, abstraccions y nocions generals y trascendentals, cultivà més la metafísica que la física, y encara la metexa física la tractà com a subtilíssim metafísich y, ab tot, en les matemàtiques gayrebé igualà a Newton.

Lo 27 de desembre de 1844 (com a professor qui explicava lo primer any de Filosofia y Matemàtiques) presentà, a la Facultat, son programa per al any 1845. Fóu examinat y aprovat per una junta composta del doctor Pere Vieta, metge; en Martí d'Aixelà, y lo matemàtich doctor Presas.

Morí l'abat Çafont a Barcelona, lo dia 22 de febrer de 1847. La defunció fóu anunciada a l'Academia en sessió de 13 d'abril del meteix any. Dexà vacant la càtedra de Psicologia, Ideología y Lògica, qu'oposità en Llorens y Barba.

Lo doctor Jaume Serra y Hunter diu, en son discurs d'entrada, que l'abat Çafont clou lo primer període de la filosofia a Catalunya durant lo segle XIX, y *que és digne d'esmentar per ses disertacions sobre lo concepte de la filosofia.*

Elogi històric per Joaquim Balcells. — Necrologia per Illas y Vidal. — Dades directament aplegades.

Usà l'escut Cella o Sella, de Girona. — En camp d'or, una banda vermella, carregada de tres petxines d'argent.

Mossèn Jaume Ripoll y Vilamajor, historiayre, numismàtic, arqueòlech, canonge arxiver de Vich, doctor en Sagrada Teologia (15 de setembre de 1835).

Nasqué a Prexana (Lleyda), lo 24 de febrer de 1775. Fóren sos pares en Llorens Ripoll, propietari d'aquell poble, y na Lluçia Vilamajor, natural de Bellpuig. Estudià en les Escoles Pies de Solsona, y després, en l'Universitat de Cervera, hont se doctorà, essent, en aquell centre d'estudis, catedràtic l'any 1800, en la secció de Dret.

Lo 15 de setembre de 1835 entrà en nostra Academia, per a la que escrigué un treball sobre Mossèn Borra, inscrit en lo segon volum de *Memorias*, per designació d'en Milà y Fontanals. Seguí a aquest treball un interessant estudi sobre la patria d'en Recasens. D'aquest estudi s'aprofità mon amich l'erudit comandant Constantí Domingo Bazán per son discurs, llegit a ca la ciutat, lo 19 de desembre de 1884, intitulat *Don Luis de Requesens, general de mar y tierra, diplomático y hombre de estado*. Lo canonge Ripoll donà a conèixer a nostra Academia, en sessió de 3 de març de 1838, un *Epítome histórico en diez romances*.

Lo que més ha d'agrahir l'Academia al canonge Ripoll es la possessió d'una verdadera joya, la gramàtica original d'en Bartoméu Mates (impresa a Barcelona l'any 1468), acabada d'imprimir lo 9 d'octubre, de dit any, per Joan Gherling, de nacionalitat alemanya. Forma un llibre en octau, de cinquanta vuyt fulles útils, sense la foliatura, signatura, reclams y guions. De lletra o caràcter com participant del gòtic y del romà, y no sempre constant y uniforme.

Fóu trobada en lo convent de trinitaris calçats de Vich, per lo ministre del Ordre fra Pere de la Concepció, y regalada per ell (ab anuència dels superiors) al canonge Ripoll.

No escrigué aquest canonge cap obra gran; tan sols miscelànies y fulles soltes, richs treballs monogràfichs qui poden servir de materials per a traçar algun estudi complet.

Moltes d'aquestes fulles han estat reimpresses per l'Antoni Aymar y Puig, obrer de Santa Maria de la Mar. Nostre company d'Academia n'Andréu Balaguer y Merino 'n formà un catàlech complet.

Conservèm d'en Ripoll un original manuscrit : *Medallas del museo y su explicación; borrador empezado el año 1831.*

Morí a Vich, lo 15 de novembre de 1843, y fóu sepultat a Santa Eugenia de Berga. Se dóna compte als acadèmichs, de qu'havía finat, en sessió de 12 de desembre del meteix any. S'acordà, llavors, dirigir-se a son marmessor y nebot, lo canonge Miró, a qui se comprà la colecció numismàtica.

Necrologia treballada per en Pròsper de Bofarull y en Roca y Cornet. — Nctes de l'Academia. — Noticias del Aymar.

Andréu Avel·l Pi y Arimon, historiayre, arqueòlech, arxiver y bibliotecari de l'Academia (15 de setembre de 1835).

Nasqué a Barcelona, a la plaça de Moncada, lo 1.er de març de 1793. Era fill de Vicens Pi, d'ofici botiguer, y Isabel Arimon.

Estudià en un colegi del vehinat; després, al Seminari Episcopal, aprengué llatí, retòrica y principis de filosofía.

Mentre qu'estava estudiant, ab ànim de seguir una carrera, se vegé Barcelona invadida per les tropes franceses : era l'any 1808. En Pi acudí, llavors, al exèrcit que s'axecava contra l'intrús, y lluytà en aquella crudel guerra de l'Independencia, lluhint, per son valor, en diferents combats. Per sos mèrits, lo 28 de juny de 1813, lo nomenaren escrivent eventual del parch general d'artillería de campanya.

Lo 8 de maig de 1814, per efectes de la pau convinguda, acordaren, a Tolosa de Navarra, los qüefes lord Wellington y 'l mariscal Sout, lo procedent respecte l'arma d'artillería.

Per lo mes d'abril fóu comissionat, per lo ram de Compte y Rahó de dit Còs, per assistir al capità del primer regiment de la metexa arma, en Joan d'Ulzurrun, qui venía a Barcelona per encarregarse de l'artillería de plaça, en poder llavors dels francesos.

L'assistencia a aytal comissió, per a la que fóu delegat, li procurà l'honor d'ésser lo primer soldat espanyol, qui, portant son uniforme, tornà a entrar lliurement a Barcelona després de sis anys d'absencia forçosa. Los barcelonins lo reberen ab gran alegría, saludantlo com a un dels campions de llur llibertat. Fóu nomenat oficial segon de Montjuich, per a fersè càrrech dels efectes pertanyents al ram. Aytal comissió la dugué a cap no solament a Montjuich, sinó, també, en los demás forts y bateries de la plaça, salvant, a despit del enemich, importants interessos del Estát. Sos serveys fóren recompensats ab l'ús del uniforme d'oficial segon d'administració del ministeri de Comptes y Rahó del Cos d'Artillería. Li fóren concedides creus de distinció del primer exèrcit de la campanya dels anys 1813-1814, y la del setge de Tarragona.

Terminada la guerra, acceptà lo càrrech d'intendent interí de les mines de Cardona, l'any 1815, passant l'any següent a revisador d'operacions de les obres y esbaldeig del port de Barcelona. A aquest ram va pertànyer fins a la fi de sa vida, ascendint a sobrestant major d'Intervenció y interventor en propietat, acumulantseli després les places de pagador y de guarda magatzem.

Lo governador civil de la provincia, en virtut de la Reyal ordre de 29 d'abril de 1835, després d'haver consultat a les corporacions literaries, y també als encarregats dels Arxius públichs de Barcelona, lo nomenà, lo 24 d'agost d'aquell meteix any, per formar part de la comissió de cinch individus que devien recollir los llibres y papers de les biblioteques y arxius dels suprimits convents, junt ab los objectes artístichs y antiguitats que en los metexos se trobessin. La competencia que demostrà en Pi en les tas-

ques encomenades a aquesta comissió fou part a que fos proposat per acadèmich numerari de Bones Lletres. Romangué acceptat lo 15 de setembre de 1835. Ocupà de seguida un lloch distingit en la secció d'història y en la d'antiguitats. En l'Academia tenia lo nombre 21 d'ordre.

L'any 1837 va ésser nomenat arxiver, qual càrrech exercí, fins que finà. Fou un dels millors arxivers que tingué nostra corporació.

Los principals treballs qu'escrigué per l'Academia foren: *La descripció d'una làpida sepulcral de Sant Jaume* (sessió de 31 de maig de 1837); *Memoria descriptiva sobre l'antich convent de Santa Caterina* (sessió de 15 de març de 1842), y *L'origen, vicissituds y progressos de les inscripcions lapidaries* (sessió de 10 de març de 1846).

La primera constitueix un treball curiós sobre l'ortografia llatina de l'Edat mitjana. Termina la dissertació ab frases alusives a la formació del Musèu d'Antiguitats.

La segona és notable per sa exactitut y sos particulars detalls. L'Elies de Molins publicà la part més útil en la pàg. 146 del catàlech del Musèu.

La tercera consisteix en una erudita disertació en que's tracta de les làpides en son concepte general, de llurs varies formes en les diferents nacions, des de la més remota antiguitat fins al imperi romà, y llurs importantíssimes aplicacions a l'història, cronologia, geografia y altres moltes ciències. Fa l'autor una atinada revisió dels pòbles àntichs qui los usaren, y, disserta, al efecte, de llur ús en la civilització hebrea, fenicia, caldaica, grega y romana. Cita alguns dels principals monuments lapidaris qu'altres nacions nos han dexat y han pogut salvarse de l'acció lenta dels segles y de la destrucció dels bàrbars. Demuestra, ab nombrosos y palpables exemples, los inmensos serveys qu'han prestat algunes làpides o inscripcions entallades en marbres y bronzes, rectificants y aclarint fets duptosos y contravertits, fixant dates y èpoques, descobrint successos ignorats, conservant la memoria de personatges famosos per llurs proeses, empleus, virtuts, vicis, formositat; làpides que demostren lo lloch de les batalles, los fets gloriosos, los pobles que son desapareguts; altres qui aclaren la patria d'alguns heròys que los historiayrés, èmuls o panegiristes

havien confós, y, finalment, servexen, aytals làpides, de fars lluminosos per investigar los usos, les costums, indumentaria, religió, idioma, forma de govern, legislació, cultura en puxança o decadencia de les nacions qui han con-signat, en llurs obelischs, columnes, pedestals, làmines de metall y animats marbres los títols de llur gloria y los monuments de llurs annals.*

Los més importants recorts que'ns ha dexat en Pi y Arimon n'es sa obra *Barcelona antigua y moderna*, obra ben escrita y ben documentada.

Dolgentli a en Pi l'abandonament en que's trobava l'Arxiu municipal de nostra ciutat, s'oferí, en unió de son amich Pau Soler y Trenchs, en 22 d'abril de 1843, al Ajuntament, encarregar-se de son arrenjament y coordinació, sens cobrar cap honorari, fentho solament per pur patriotisme. En sa conseqüència, l'Ajuntament constituí una comissió de reconstitució del Arxiu, que composaren en Soler y Trenchs, lo tercer Marquès de Llió y en Joseph M.ª de Llinars, a la que en Pi y Arimon hi fôu agregat. Treballà de valent per la conservació d'quella valiosa colecció documental.

A començaments de l'any 1851 fôu víctima d'un procés cardio-cerebral que li desbaratà la naturalesa. A mitjans pel meteix any tingué un fort insult apoplètic, essent a Girona tornant d'Olot, hont havia estiuejat. En la matinada de 24 de desembre, en sa casa de Barcelona, tingué un atac de disnea que'l portà al sepulcre, a les quatre de la matinada del 25.

Morí al cinquanta vuyt anys.

Era home virtuós, intel·ligent y amable, qui's guanyà la voluntat de tots los qui'l tractaven.

Doctor Emilio Pi y Molist, *Breves apuntes biogràfics sobre don Andrés Avelino Pi y Arimón*. — Arxiu Administratiu Municipal. — Arxiu y notes de nostra Acadèmia.

Lo millor retrat d'en Pi y Arimon es lo gravat al cer, obra de n'Antoni Roca, efigie treta d'un quadre al oli pintat per en Joseph Arrau y Barba, que servava lo doctor Pi y Molist y anà a parar a can Bacigalupi.

* A l'Acadèmia de l'Historia hi trameté una importantíssima disertació sobre l'interessant làpida del carrer de Marlet.

Joseph Antoni Llobet y Vallosera, geognosta, arqueòlech, vic-president de nostra Academia y iniciador de son Musèu (15 de setembre de 1835).

Nasqué a Barcelona, lo 31 de maig de 1799. Era fill del barceloní Antoni Llobet y Ros, procurador de la Reyal Audiencia, y de Francisca Vallosera y Parera, de familia d'escrivans, natural de Caldes de Montbuy.

Son pare li féu seguir los estudis necesaris perque pogués exercir de procurador causidich y treballar en son despatx, ben conegut dels curials d'aquella època.

L'inicià en estudis d'humanitats son oncle, lo doctor Joaquim Vallosera y Parera, savi sacerdot al corrent del moviment científich d'Europa. Per consell d'aquest, son oncle, estudià, en Llobet, cosmografia, física, química y mecànica.

Cercant un aplech de jovens ab los qui poder departir ab llibertat, ingressà a la Filosòfica l'any 1817, als divuyt anys. Allà presentà varis treballs de cosmografia.

Sa ansia de saber era tan gran, qu'arrèu anava adquirint noves orientacions.

Perseguit per lo Govern anticonstitucional, emigrà a França. Allà assistí a les principals escoles de mineralogía y geología, ciències llavors, a Catalunya, gayrebé desconegudes. També estudià varies llengües vives.

A son retorn a Barcelona, donà gran impuls a l'Academia de Ciències. Augmentà ses coleccions, obrí classes de mineralogía, y transformà, en cayre llavors modern, tota la marxa d'aquella ilustre corporació. Sa actuació com a individu de dita Academia, y, sobre tot, com a president* de la metexa, requereix un estudi a part que, si Déu vol, algun dia empendré.

Sa entrada en Bones Lletres tingué efecte lo 15 de setembre de 1835, firmant per les Seccions d'Anticuaria, Historia y Literatura general. Al poch d'entrar, tenia lo nombre 22, per ordre cronològich d'acadèmichs vivents.

La colecció general aplegada en sa casa (Traspalau,

* En los cursos de 1837-38, 1844-45, 1851-52, 1856-57 y 1859-60.

II, 3.¹) contenia materials relacionats ab les tres seccions escollides. Sa biblioteca era rica de tres mil volums, contenint moltes obres qui versaven sobré filologia, filosofia, literatura general, humanitats y altres rams del saber humà. Los textos eren escrits en llengües clàssiques, en idiomes orientals o en alguns particulars d'Europa, com l'alemany, l'anglès, lo polach y lo rus, que aquest talent cabdal, gloria de nostra terra, dominava.

A part, tenia una secció pertanyent a obres degudes a autors jesuïtes. També un estol de documents provinents del convent de Santa Maria de Meyà.

En Milà y Fontanals féu incloure en lo segon volum de *Memorias* son formós treball intitulat *Observaciones sobre una inscripció del siglo X encontrada en Barcelona* (fóu llegida en sessió de 20 de janer de 1837).

En lo període de 1835-39 fóu en Llobet vicepresident de nostra Corporació.

Altre treball cal consignar intitulat *Naciones que han poblado el antiguo Principado de Cataluña*.

En aquest estudi, després d'haver resumit en poques ratlles l'història de Catalunya, parla del antich poble íber, que regoneix per autòcten, y del establiment del element grech qui donà a nostra terra particular fesomia.*

Organisà varies excursions científiques per Catalunya, cercant elements per sos dilatats estudis. Los uns eren per fonamentar treballs de geologia y mineralogia, d'altres se referien a arqueologia y història.

Ab ses científiques sortides y son afany d'esperit investigador, fóu l'iniciador de nostre Musèu.

De tots sos treballs sobre història los més importants són la *Visita de Borrell II al castell de la Guanta*, ab un mapa acompanyatori. Lo presentà lo 4 de maig de 1854. L'altra, la *Dominació de la casa de Montcada al Bearn*, llegit en 12 de febrer de 1858.

Volgué en Llobet que nostra Academia disfrutés d'algun de sos treballs científics, y, axís, lo 11 de janer de 1848, nos llegí una descripció geonòstica del terreny qu'ocupa Barcelona.

* S'ocupa lleugerament de les invasions cèltiques, romanes, alarbs, fenicies y cartagineses.

A fi de pendre notes per un treball geològic, marxà, a mitjans de març de 1861, a Alacant, hont morí lo 19 de desembre d'aquell meteix any, al sexanta un d'edat.

Roman d'ell, imprès, un treball intitulat *Catalunya antiga y moderna*. Hi tracta el comerç dels catalans a l'Edat mitjana y del pervindre de Barcelona.

Arxiu Administratiu Municipal. — Notes de nostra Academia y de la Filosòfica. — Dades de la de Ciències.

Son fidedigne retrat en buste se troba en la Royal Academia de Ciències y Arts; inspirada obra del acadèmich Miquel Fluxench y Trill. Al contemplarlo hom recorda quan preclara era sa inteligencia, y de quanta activitat donà mostra son geni, activitat pregona que sols la mort pogué aturar.

En la propia Academia hi ha, també, una pintura d'aquest son antich president, deguda al acadèmich Joseph Arrau y Barba.

(Seguirà.)

JOSEPH RAFEL CARRERAS

Dos mujeres célebres de la casa de Urgell

(SIGLO XV)

III.

LEONOR DE ARAGÓN Y DE ARAGÓN, NIETA DEL REY PEDRO «EL CEREMONIOSO» (1410-1443)

(Continuación)

Cuidadosa la reina Maria con las dos huérfanas del Conde de Urgell, evitaba que Leonor pasara caprichosamente a residir de un lado a otro. Naturalmente que la vida no sería muy agradable para una joven dentro la corte de la enfermiza Soberana, a la que rodeaba una tristeza casi continua y una falta de dinero, al parecer absoluta o constante. Por todos lados debió ser, aquella corte, faltada de movimiento y de vida.

Sea por lo que fuere, la reina se las arreglaría de tal modo, que, en abril de 1435, ya Leonor volvía a residir al lado de su hermana, y ambas en la corte de la lugarteniente de Cataluña. En aquel mismo año, o al comenzar